

Obowiązek alimentacyjny - czym jest?

Stosunek alimentacyjny jest to jeden z rodzajów stosunków cywilnoprawnych polegający na tym, iż jednemu podmiotowi przysługuje prawo domagania się dostarczenia środków utrzymywania, a na drugim z podmiotów ciąży obowiązek zaspokojenia tego żądania.

Zgodnie z art. 128 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego (Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1359, dalej KRO) „obowiązkiem alimentacyjnym” jest nałożony na krewnych w linii prostej i rodzeństwo obowiązek zapewnienia środków utrzymania oraz, w razie potrzeby, środków wychowania.

Obowiązek alimentacyjny powszechnie kojarzy się z obowiązkiem nałożonym na rodziców względem dzieci. Warto jednak uświadomić sobie, że alimentacja może dotyczyć szerszego grona osób - obowiązkiem tym mogą zostać obciążeni również **małżonek, dzieci, rodzeństwo, dziadkowie oraz dalsi krewni**. Ponadto na osoby, które nie są związane „wiązami krwi” również może zostać nałożony obowiązek łożenia. Są to między innymi ojczym, macocha czy przyrodnie rodzeństwo.

W polskim prawie wyróżniono dwa rodzaje środków, które należy zapewnić podmiotowi uprawnionemu do alimentów:

1. **środki utrzymania** - są to środki do zaspokojenia potrzeb fizycznych, np. wyżywienie, odzież, mieszkanie, środki higieny osobistej, leczenie w razie choroby;
2. **środki wychowania** – środkami wychowania określa się powinność starań o zdrowie uprawnionego, o jego rozwój fizyczny i umysłowy, stworzenie możliwości zdobycia wykształcenia. Obowiązek ten można realizować poprzez np. osobistą opiekę nad dzieckiem, dbanie o czystość, przygotowywanie posiłków, pielęgnację w chorobie, pomoc w lekcjach czy uczenie dziecka języka obcego.

Kogo obciąża obowiązek alimentacyjny?

Treść obowiązku alimentacyjnego została uregulowana w tytule II, dziale III KRO w art. 128-144.

Zgodnie z przepisami, źródłem obowiązku alimentacyjnego są stosunki o **charakterze prawnorodzinnym łączące zobowiązanego z uprawnionym**. Są to:

1. pokrewieństwo - stosunek łączący osoby pochodzące od wspólnego przodka;
2. powinowactwo - stosunek łączący jednego małżonka z krewnymi drugiego małżonka;
3. małżeństwo;
4. przysposobienie - inaczej adopcja, prawne uznanie obcego biologicznie dziecka za własne.

Należy podkreślić, że obowiązek alimentacyjny powstaje z chwilą powstania powyższych stosunków i jest bezwzględnie obowiązujący, co oznacza, że jest niezależny od woli stron!

1. Pierwszym ze stosunków rodzających zobowiązanie alimentacyjne jest pokrewieństwo:

Zgodnie z art. 129 § 1 KRO:

Obowiązek alimentacyjny obciąża zstępnych przed wstępnymi, a wstępnych przed rodzeństwem; jeżeli jest kilku zstępnych lub wstępnych - obciąża bliższych stopniem przed dalszymi.

Art. 129 § 1 KRO określa **kolejność obowiązku alimentacyjnego**. Przepis jednoznacznie wskazuje kolejność osób, od których można dochodzić świadczeń alimentacyjnych.

PRZYKŁAD:

Uprawniony do otrzymywania alimentów posiadając **w linii prostej* wstępnych (rodzice, dziadkowie, pradiadkowie)** oraz **zstępnych (dzieci, wnuki, prawnuki)**, a w **linii bocznej** rodzeństwo** w pierwszej kolejności może domagać się świadczeń

alimentacyjnych od dzieci, następnie od rodziców, a w dalszej kolejności od rodzeństwa.

Co do zasady więc, obowiązek alimentacyjny wobec rodziców ciąży na dzieciach.

* krewnymi w linii prostej są osoby, z których jedna pochodzi od drugiej

** krewnymi w linii bocznej są osoby, które pochodzą od wspólnego przodka i nie są krewnymi w linii prostej

Co w przypadku, gdy jest kilku zstępnych lub wstępnych spokrewnionych ze sobą?

Art. 129 § 2 KRO stanowi, iż w takim przypadku obowiązek alimentacyjny obciąża krewnych bliższych stopniem osoby uprawnionej do alimentów przed krewnymi dalszymi, a więc w podobnej sytuacji obowiązany będzie **syn przed wnukiem i ojciec przed dziadkiem**.

2. Drugim ze stosunków rodzających zobowiązanie alimentacyjne jest powinowactwo:

Art. 144 KRO reguluje świadczenia alimentacyjne ojczymów, macoch, pasierbów. Jest to wyjątek od powyższych rozważań, które nakładały obowiązek alimentacyjny na krewnych w linii prostej oraz w linii bocznej. Wyjątek ten jednak został ograniczony do stosunków między macochą a pasierbami oraz między ojczymem a pasierbami.

Art. 144 KRO:

§ 1. Dziecko może żądać świadczeń alimentacyjnych od męża swojej matki, nie będącego jego ojcem, jeżeli odpowiada to zasadom współżycia społecznego. Takie samo uprawnienie przysługuje dziecku w stosunku do żony swego ojca, nie będącej jego matką.

§ 2. Mąż matki dziecka, nie będący jego ojcem, może żądać od dziecka świadczeń alimentacyjnych, jeżeli przyczyniał się do wychowania i utrzymania dziecka, a żądanie jego odpowiada zasadom współżycia społecznego. Takie samo uprawnienie przysługuje żonie ojca dziecka, nie będącej matką dziecka.

Wprowadzenie tego artykułu do polskiego systemu prawnego ustawodawca uargumentował następująco:

- wskutek zawarcia małżeństwa z osobą, która posiada już dzieci między macochą/ojczymem a pasierbem wytwarza się więź emocjonalna podobna do tej łączącej biologiczne dziecko z rodzicem;
- zawarcie małżeństwa to podjęcie się wspólnego trudu wychowania dzieci.

3. Trzecim ze stosunków rodzących zobowiązanie alimentacyjne jest małżeństwo:

Zgodnie z brzmieniem art. 130 KRO:

Obowiązek jednego małżonka do dostarczania środków utrzymania drugiemu małżonkowi po rozwiązaniu lub unieważnieniu małżeństwa albo po orzeczeniu separacji wyprzedza obowiązek alimentacyjny krewnych tego małżonka.

Z powyższego wynika, iż mimo ustania małżeństwa obowiązek alimentacyjny nie wygasa, a małżonek nie jest zwolniony z obowiązku dostarczania środków utrzymania drugiemu małżonkowi. Jednocześnie obowiązek ten stoi w pierwszeństwie wobec krewnych małżonka, co **akcentuje szczególną rolę instytucji małżeństwa.**

Alimenty na rzecz byłego małżonka lub małżonki precyzuje również art. 60 KRO, który reguluje kwestie roszczeń alimentacyjnych **w przypadku rozwiązania małżeństwa.** Na gruncie polskiego prawa osobą zobowiązaną do alimentacji może być:

- a. małżonek rozwiedziony, który nie został uznany za wyłącznie winnego rozkładu pożycia;
- b. małżonek współwinny, wówczas wina ciąży na obu stronach;
- c. małżonek wyłącznie winny, winnym rozkładu pożycia jest jeden z małżonków.

Wyróżnia się dwa typy obowiązków alimentacyjnych wobec małżonka:

1) **zwyczajny** uregulowany w art. 60 § 1 KRO:

Małżonek rozwiedziony, który nie został uznany za wyłącznie winnego rozkładu pożycia i który znajduje się w niedostatku, może żądać od drugiego małżonka rozwiedzonego dostarczania środków utrzymania w zakresie odpowiadającym usprawiedliwionym potrzebom uprawnionego oraz możliwościom zarobkowym i majątkowym zobowiązanego.

Podstawą roszczenia alimentacyjnego jest więc sytuacja niedostatku małżonka uprawnionego (współwinnego lub rozwiedzionego, który nie został uznany za wyłącznie winnego rozkładu pożycia).

2) **rozszerzony** uregulowany w art. art. 60 § 2 KRO:

Jeżeli jeden z małżonków został uznany za wyłącznie winnego rozkładu pożycia, a rozwód pociąga za sobą istotne pogorszenie sytuacji materialnej małżonka niewinnego, sąd na żądanie małżonka niewinnego może orzec, że małżonek wyłącznie winny obowiązany jest przyczynić się w odpowiednim zakresie do zaspokajania usprawiedliwionych potrzeb małżonka niewinnego, chociażby ten nie znajdował się w niedostatku.

Jak wynika z powyższego przepisu podstawą roszczenia alimentacyjnego jest istotne pogorszenie sytuacji materialnej małżonka (niekoniecznie musi to być niedostatek) niewinnego oraz wyłączna wina w rozkładzie pożycia małżonka zobowiązanego.

4. Czwartym ze stosunków rodzących zobowiązanie alimentacyjne jest przysposobienie:

W polskim prawie przewidziano trzy rodzaje przysposobienia:

- a. **niepełne** - skutki prawne powstają tylko między przysposabiającym a przysposobionym;
- b. **pełne** - wywołuje skutki względem dalszych krewnych, między biologiczną rodziną a przysposobionym ustają więzi;
- c. **całkowite** - więź przysposobionego z przysposabiającym zupełnie i nierozzerwalnie, adopcja całkowita wiąże się z traktowaniem dziecka przysposobionego jak dziecka biologicznego.

Art. 131 KRO:

§ 1. Jeżeli skutki przysposobienia polegają wyłącznie na powstaniu stosunku między przysposabiającym a przysposobionym, obowiązek alimentacyjny względem przysposobionego obciąża przysposabiającego przed wstępnymi i rodzeństwem

przysposobionego, a obowiązek alimentacyjny względem wstępnych i rodzeństwa obciąża przysposobionego dopiero w ostatniej kolejności.

§ 2. Jeżeli jeden z małżonków przysposobił dziecko drugiego małżonka, przysposobienie nie ma wpływu na obowiązek alimentacyjny między przysposobionym a tym drugim małżonkiem i jego krewnymi.

Art. 131 § 1 KRO normuje obowiązek alimentacyjny w przypadku **przysposobienia niepełnego**. W tym stanie faktycznym przysposabiający (adoptujący) jest obciążony obowiązkiem świadczeń przed wstępnymi i rodzeństwem adoptowanego (przysposabiający jest tak samo zobowiązany do alimentacji jak wobec swojego dziecka biologicznego), a obowiązek alimentacyjny względem wstępnych i rodzeństwa przysposabiającego obciąża przysposobionego dopiero w ostatniej kolejności.

Natomiast jeśli jeden z **małżonków przysposobił dziecko drugiego małżonka**, nie ma to wpływu na obowiązek alimentacyjny między przysposobionym (adoptowanym) dzieckiem a tym drugim małżonkiem i jego krewnymi (art. 132 § 2 KRO).

Obowiązek alimentacyjny wobec dziecka

Obowiązek alimentacyjny najczęściej rozumiany jest jako stosunek, na mocy którego dziecka przysługuje prawo żądania alimentów od rodzica. Jest to oczywiście słuszne, ponieważ najczęściej przed polskimi sądami rodzinnymi odbywają się rozprawy o przyznanie alimentów na rzecz dziecka skierowane wobec jednego z rodziców.

Art. 133 § 1 KRO: „Rodzice obowiązani są do świadczeń alimentacyjnych względem dziecka, które nie jest jeszcze w stanie utrzymać się samodzielnie, chyba że dochody z majątku dziecka wystarczają na pokrycie kosztów jego utrzymania i wychowania”.

W praktyce to jeden z rodziców jako przedstawiciel ustawowy dziecka występuje z roszczeniami alimentacyjnymi.

Kto jest powodem w sprawie o alimenty należne małoletniemu dziecku?

Co do zasady powodem jest małoletnie dziecko reprezentowane przed przedstawiciela ustawowego tj. jednego z rodziców - taka sytuacja ma miejsce, gdy dochodzimy alimentów odrębnie (nie w trakcie rozprawy rozwodowej czy sprawy o zaspakajanie potrzeb rodziny). Gdy powód osiągnie pełnoletniość władza rodzicielska wygasa i osiąga on pełną zdolność do czynności prawnych, wobec czego rodzic przestaje go reprezentować z mocy prawa.

Co ważne, prawo nie przewiduje sytuacji, w której po osiągnięciu konkretnego wieku dziecka nie przysługuje prawo do otrzymywania alimentów. Nie istnieje górna granica wieku, a obowiązek ten zależy jest od możliwości samodzielnego utrzymania się dziecka. W przypadku dziecka z niepełnosprawnością, którego stan nie umożliwi funkcjonowania w społeczeństwie czy podjęcie pracy - obowiązek alimentacyjny nie ustanie nigdy.

Uchylenie obowiązku alimentacyjnego wobec dziecka

Rodzic nie może podjąć samodzielnej decyzji o zakończeniu obowiązku alimentacyjnego, do którego jest obowiązany przez sąd. Wygaśnięcie obowiązku alimentacyjnego nie następuje po ukończeniu przez dziecko pełnoletniości, ani nie jest on ograniczony żadnym konkretnym terminem. Jeśli istnieją przesłanki (np. dziecko jest w stanie utrzymać się samodzielnie), które mogłyby zdecydować o uchyleniu obowiązku alimentacyjnego należy skierować odpowiedni pozew do sądu. Należy podkreślić konieczność złożenia pozwu o uchylenie obowiązku alimentacyjnego, bowiem można spotkać się z opinią, iż już sam fakt usamodzielnienia się dziecka uchyła powyższy obowiązek.

Przesłanki, które mogą decydować o wygaśnięciu bądź uchyleniu obowiązku alimentacyjnego niekoniecznie muszą zależeć od strony uprawnionej do alimentów. Art. 133 § 3 KRO wskazuje, iż *rodzice mogą uchylić się od świadczeń alimentacyjnych względem dziecka pełnoletniego, jeżeli są one połączone z nadmiernym dla nich uszczerbkiem lub jeżeli dziecko nie dokłada starań w celu uzyskania możliwości samodzielnego utrzymania się*. Taka sytuacja może wystąpić, gdy zobowiązany do alimentacji jest zawodowym kierowcą i utraci prawo jazdy, co uniemożliwi mu wykonywanie pracy – musi to być jednak działanie niecelowe. Z drugiej strony również

dziecko może być przygotowane do pracy, nadal się uczyć, ale w sposób zawiniony zaniedbywać studia, co może świadczyć o braku starań ze strony uprawnionego.

Podczas procesu o uchylenie obowiązku alimentacyjnego powodem jest rodzic dotychczas zobowiązany do alimentacji, a pozwanym osoba uprawniona do otrzymywania alimentów.

Uchylenie się od obowiązku alimentacyjnego

Sytuacje, w których podmiot zobowiązany uchyla się od obowiązku alimentacyjnego nie są wyjątkiem. Nierzadko konsekwencje takiego postępowania ponoszą dzieci. Należy zaznaczyć, że polski system prawny **nie wymaga, aby obowiązek alimentacyjny był uregulowany orzeczeniem sądu**. Świadczenia alimentacyjne mogą być uzgodnione w toku umowy ustnej lub pisemnej. Strony mogą wówczas dobrowolnie ustalić wysokość alimentów i sposób ich płacenia. Takie rozwiązanie wymaga jednak zaufania i wykazania chęci zawarcia zgody. Istnieje możliwość spisania powyższej ugody przed notariuszem, mediatorem lub sądem - jest to pewniejsze wyjście, w sytuacji, gdy zaufanie między stronami jest ograniczone. Gdy takie formy kompromisu nie dojdą do skutku, z racji braku porozumienia między stronami **sprawy o alimenty najczęściej trafiają do sądu na drogę postępowania**.

Ustawodawca uznał, iż wskazane jest karanie takich osób, które unikają wypełniania obowiązku związanego z zapewnieniem środków na pokrycie podstawowych potrzeb życiowych. W polskim prawie istnieją instytucje, dzięki którym można zwrócić się do odpowiednich organów **w celu wyegzekwowania lub ukarania podmiotu zobowiązanego**.

Art. 209 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. **Kodeks karny** (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 2345 z późn. zm.) stanowi, iż:

*§ 1. Kto uchyla się od wykonania obowiązku alimentacyjnego określonego co do wysokości orzeczeniem sądowym, ugodą zawartą przed sądem albo innym organem albo inną umową, jeżeli łączna wysokość powstałych, wskutek tego zaległości stanowi równowartość co najmniej 3 świadczeń okresowych albo jeżeli opóźnienie zaległego świadczenia innego niż okresowe wynosi co najmniej 3 miesiące, **podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku**.*

*§ 1a. Jeżeli sprawca czynu określonego w § 1 naraża osobę uprawnioną na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych, **podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.***

*§ 2. Ściganie przestępstwa określonego w § 1 lub 1a następuje **na wniosek pokrzywdzonego, organu pomocy społecznej lub organu podejmującego działania wobec dłużnika alimentacyjnego.***

§ 3. Jeżeli pokrzywdzonemu przyznano odpowiednie świadczenia rodzinne albo świadczenia pieniężne wypłacane w przypadku bezskuteczności egzekucji alimentów, ściganie przestępstwa określonego w § 1 lub 1a odbywa się z urzędu.

Właściwość sądu w sprawach alimentacyjnych

Pozew o alimenty składa się do sądu rejonowego, a właściwym miejscowo jest sąd, w którym zamieszkuje osoba uprawniona, jak i strona zobowiązana - wybór należy do powoda (osoby, która składa pozew). Pozew składa się w dwóch egzemplarzach - oryginale oraz odpisie, który będzie przekazany pozwanemu przez Sąd.

Od czego zależy wysokość alimentów?

1. Od usprawiedliwionych potrzeb osoby uprawnionej - należy je udokumentować za pośrednictwem np. faktur, przelewów, dokumentacji medycznej. Dowodu nie mogą stanowić paragony, ponieważ nie są one przypisane do konkretnej osoby, a więc nie wiadomo, kto poniósł koszty zakupów. Możliwość dodawania paragonów jako dowodu w sprawie istnieje, gdy powód załączy dodatkowo potwierdzenie zapłaty z karty płatniczej - wówczas sąd będzie w stanie ocenić ten dowód jako zindywidualizowany dokument przypisany do konkretnej osoby;
2. od sytuacji rodzinnej, majątkowej i możliwości zarobkowych powoda oraz strony pozwanej. Sąd weźmie pod uwagę wykonywaną pracę, wysokość zarobków, możliwości zarobkowe, posiadany majątek, osoby będące na utrzymaniu każdej ze stron.

Składając pozew o alimenty dla dziecka należy pamiętać o dołączeniu skróconego odpisu aktu urodzenia dziecka (jeżeli dziecko jest ze związku małżeńskiego) lub pełnego odpisu aktu urodzenia (jeżeli dziecko jest ze związku pozamałżeńskiego).

Zgodnie z art. 135 § 1 KRO *„zakres świadczeń alimentacyjnych zależy od usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego oraz od zarobkowych i majątkowych możliwości zobowiązanego”*.

Ustawodawca wskazując na zakres świadczeń bierze pod uwagę usprawiedliwione potrzeby uprawnionego, a nie wszystkiego jego potrzeby. Co do zasady usprawiedliwione potrzeby obejmują m.in.: potrzeby w postaci zapewnienia mieszkania, wyżywienia, ubrania, higieny czy leczenia. Istnieją natomiast przypadki, gdy rodzice zaspokajają potrzeby dzieci na wyższym poziomie, zgodnie z zasadą równości stopy życiowej rodzica i dziecka - dzieje się tak w przypadku znacznych możliwości zarobkowych i majątkowych rodziców. Należy zwrócić uwagę na określenie „możliwości zarobkowe i majątkowe”, bowiem sąd uzależnia zakres świadczeń, nie od rzeczywistego stanu majątkowego i zarobkowego zobowiązanego, lecz od tego jakie zobowiązany ma możliwości zarobkowe przy wykorzystaniu swoich umiejętności, sił i bez żadnych przyczyn stojących na przeszkodzie, aby wyższe zarobki osiągnąć. Sąd uwzględnia w takich przypadkach między innymi czy zobowiązany posiada wyuczony zawód, czy wykonuje go, jeśli nie to z jakich przyczyn go nie wykonuje oraz czy zawód ten jest dobrze płatny na rynku pracy. Ponadto analizuje czy zobowiązany nie działa celowo, czy złośliwie porzuca pracę, czy pracuje w pełnym wymiarze godzin czy też jego etat jest niepełny. Ponadto sąd bierze pod uwagę możliwości majątkowe oraz dochody uzyskiwane z tego majątku.

Świadczenie 500+ a wysokość alimentów

Zgodnie z art. 135 § 3 pkt 3 KRO, na zakres świadczeń alimentacyjnych nie wpływa świadczenie wychowawcze, o którym mowa w ustawie z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2407 z późn. zm.), tzw. **500 plus**. Sąd zatem, przy ustalaniu wysokości świadczeń alimentacyjnych nie może brać pod uwagę dochodu osiąganego z otrzymywania świadczenia Rodzina 500 plus oraz innych świadczeń wymienionych w artykule 135, m.in: świadczenia z pomocy społecznej lub funduszu alimentacyjnego, świadczenia, wydatki i inne środki finansowe związane z umieszczeniem dziecka w pieczy zastępczej i rodzicielskie świadczenie uzupełniające.

Koszty związane z dochodzeniem alimentów

Zgodnie z art. 96 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 2257 z późn. zm.) osoby dochodzące roszczeń alimentacyjnych oraz strony pozwane w sprawie o obniżenie alimentów nie mają obowiązku uiszczenia kosztów sądowych. Zwolnienie z wszelkich kosztów sądowych związanych z dochodzeniem alimentów jest zatem uregulowane ustawowo i obejmuje zarówno postępowanie przed sądem, jak i dalsze postępowanie komornicze (postępowanie egzekucyjne).

Rola pełnomocnika w sprawie - wybrać adwokata czy radcę prawnego?

W społeczeństwie nadal można spotkać się z opinią, że sprawami z zakresu postępowania cywilnego zajmuje się adwokat. Jednakże należy podkreślić, że zwracając się do profesjonalnego pełnomocnika w sprawie alimentacyjnej możemy zdecydować się również na radcę prawnego. To czy skierujemy się do adwokata czy do radcy prawnego nie ma żadnego znaczenia. Wyraźnie wskazuje na to obowiązująca od 10 września 2005 r. nowelizacja ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 75 z późn. zm.) i zawarty w niej art. 6, który stanowi, iż radca prawny może występować przed urzędami i sądami w charakterze pełnomocnika lub obrońcy.

Zabezpieczenie

Sprawa o alimenty jest procesem, który może trwać na tyle długo, że konieczne staje się zabezpieczenie roszczeń alimentacyjnych przez Sąd. Instytucję tę reguluje Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1805 z późn. zm., dalej KPC). Zgodnie z art. 753 KPC:

§ 1. W sprawach o alimenty zabezpieczenie może polegać na zobowiązaniu obowiązwanego do zapłaty uprawnionemu jednorazowo albo okresowo określonej sumy pieniężnej. W sprawach tych podstawą zabezpieczenia jest jedynie uprawdopodobnienie istnienia roszczenia.

§ 2. W wypadkach wymienionych w § 1 sąd z urzędu doręcza stronom odpis postanowienia o zabezpieczeniu.

Celem zabezpieczenia roszczenia alimentacyjnego jest zapewnienie osobie uprawnionej do alimentów podstawowych środków do zaspokojenia jej usprawiedliwionych potrzeb w czasie, gdy postępowanie alimentacyjne trwa. W przeciwnym wypadku uprawniony mógłby nie otrzymywać żadnych środków, aż do czasu zakończenia sprawy prawomocnym wyrokiem sądu, co godziłoby w sam zamysł postępowania alimentacyjnego.

Ministerstwo
Sprawiedliwości

POWIAT
DZIERŻONIOWSKI

STOWARZYSZENIE
INICJATYW SPOŁECZNYCH
WSPARCIE INFORMACJA ROZWÓJ
www.siswir.pl

POMOC PRAWNA
PORADY OBYWATELSKIE
MEDIACJA

np.ms.gov.pl

ZADANIE FINANSOWANE ZE ŚRODKÓW POWIATU DZIERŻONIOWSKIEGO W RAMACH DOTACJI Z BUDŻETU PAŃSTWA

Potrzebujesz pomocy prawnika, doradcy, mediatora?

Jesteś w trudnej życiowej sytuacji, na przykład potrzebujesz pomocy w rozłożeniu długu na raty, w spłacie pożyczek „chwilówek”, masz kłopoty mieszkaniowe, grozi Ci eksmisja, masz problemy pracownicze, z egzekucją alimentów, odziedziczyłeś długi, nie wiesz do jakiego urzędu pójść po pomoc, masz inne problemy związane ze sprawami życia codziennego?

Skorzystaj z nieodpłatnej pomocy prawnej, poradnictwa obywatelskiego lub mediacji.

Wszystkie niezbędne i aktualne informacje (w tym lokalizacje i harmonogramy pracy punktów pomocy) znajdziesz na stronie internetowej pow.dzierzonow.pl, na stronie np.ms.gov.pl lub uzyskasz pod numerem telefonu wskazanym do rejestracji wizyt.

KTO MOŻE SKORZYSTAĆ Z NIEODPŁATNEJ POMOCY?

Każda osoba fizyczna (w tym prowadząca jednoosobową działalność gospodarczą niezatrudniająca pracowników w ostatnim roku), która złoży oświadczenie, że nie jest w stanie ponieść kosztów odpłatnej pomocy prawnej.

CHCESZ SKORZYSTAĆ Z NIEODPŁATNEJ POMOCY? UMÓW SIĘ NA WIZYTĘ!

Rejestracja do wszystkich punktów w powiecie dzierżoniewskim pod numerem 74 832 36 64 w godzinach pracy Starostwa lub przez stronę internetową <https://np.ms.gov.pl>